

Styrk Norges europeiske fellesskap *Forslag til europapolitisk uttalelse - Arbeiderpartiets landsmøte 2023*

Europa og verden er i voldsom endring. Krigen i Ukraina og innsatsen mot covid-19 gjør dette veldig tydelig, men store endringer har pågått i EU over flere år, særlig i kampen mot klimaendringene. Vi lever i en tid preget av kriser. Arbeiderpartiet mener at norske interesser best fremmes ved å samarbeide med våre europeiske naboer. Vi ønsker et sterkt politisk samarbeid i Europa. Ved to tidligere folkeavstemninger har vi derfor anbefalt å si ja til norsk EU-medlemskap. Samtidig er det rom for ulike syn i EU-spørsmålet i partiet vårt, og debatten om EU forblir viktig. Ikke minst fordi kun nordmenn som er 47 år eller eldre hadde stemmerett ved folkeavstemningen i 1994. Det betyr at nærmere seks av ti nordmenn som lever i dag ikke har fått avlagt stemme i spørsmålet om medlemskap (SSB 2022).

Forsvars- og beredskapsarbeidet i EU styrkes nå ytterligere. Med samtlige nordiske land som Nato-medlemmer og alle med unntak av Island og Norge som EU-medlemmer, har vi en unik nordisk plattform for å påvirke utviklingen i begge organisasjoner og samspillet mellom dem på en sterkere enn noen gang. Samtidig blir det viktig at Norge fortsetter å følge utviklingen i forsvars- og sikkerhetspolitisk samarbeid med EU, og knytter seg til deres samarbeid med tredjeland.

Norges klimaavtale med EU og økt samarbeid om grønn industri og arbeidsplasser blir også et avgjørende område for fordypning i årene som kommer. Det er samtidig bekymringsfullt at satsingen på grønn industri globalt i økende grad støttes av proteksjonisme og tollbarrierer eller statsstøtte i strid med WTO-regelverket. Batteritollsaken viser her hvordan EØS-avtalen kan være utilstrekkelig for å sikre norske interesser, og Norge bør derfor arbeide for tett samarbeid innen industri og handel med EU. EU verdsetter Norge som en stabil, trygg og nær leverandør av viktig innsatsfaktorer i europeisk industri. Norge må likevel aktivt arbeide for at vi ikke låses fast i en råleverandørrolle, men videreutvikler en relasjon hvor samarbeid rundt teknologi også står sentralt.

Norges viktigste partner for å trygge vår helseberedskap er EU. EØS-avtalen har muliggjort samarbeid om innkjøp av vaksiner, sikring av verdikjeder i det indre marked, koordinering av reiserestriksjoner og også trygg hjemreise for norske borgere strandet i utlandet. EØS-avtalen viste således seg som en bærebjelke i norsk krisehåndtering og beredskap, samtidig som vi ser at eksisterende mekanismer for europeisk samarbeid innen helseberedskap har vært for begrenset.

Norge spiller en viktig rolle for Europas energiforsyning. Et stabilt aktivitetsnivå på norsk sokkel og så høye leveranser som mulig nå, er viktig for å styrke energiforsyningsikkerheten i en tid der Europa trenger det som mest. Samtidig er Norges tilknytning til et velfungerende europeisk strømmarked en forutsetning for effektiv ressursbruk, forsyningsikkerhet og for å nå klimamålene. Norge må opptre som en stabil og troverdig partner for EU innen strøm, olje og gass.

Arbeiderpartiet

- Vil at Norge sammen med EU står opp for verdiene i et åpent og samarbeidende Europa i en tid hvor autoritære krefter og fremmedfrykt er på fremmarsj.
- Mener EØS-avtalen tjener oss godt, men vil ta initiativ til avtaler som sikrer ytterligere samarbeid for å sikre våre innbyggers sikkerhet, helse og rettigheter også i framtida.
- Ønsker et tettere forsvars- og sikkerhetspolitisk samarbeid med EU og Nato og at dialogen og samarbeidet mellom organisasjonene videreutvikles.
- Vil styrke norsk deltakelse i EUs fora for beredskap og militært samarbeid og oppfordrer Norge til å søke medlemskap der det er mulig og gir merverdi for oss. Dette inkluderer Det europeiske forsvarsbyrået (EDA), det «permanent strukturert samarbeid» innen forsvar, PESCO, og EUs forsvarsfond (EDF). Norge bør også delta i EUs krisehåndteringsøvelser og EU-operasjoner der det tjener norske interesser.
- Vil styrke samarbeidet med EU innen sivil kriseberedskap, innenfor de områdene som ikke dekkes av EØS og eller vårt medlemskap i EUs mekanisme for beskyttelse av sivile ikke dekker, herunder konsulært samarbeid.
- Vil at Norge fortsetter sitt samarbeid med EU og den felles klimaavtalen. Europas «grønne giv» (*EU Green Deal*) vil stå sentralt i Norges samarbeid med EU fremover.
- Mener at Norge, dersom det er i landets og klodens interesse, bør tilslutte seg EUs oppdatert klimaregelverk som er forventet innen 2023. Konkrete mål og betingelser som vil kunne gjelde for Norge må avklares.
- Mener at Norge og EU må arbeide frem et felles grønt industripartnerskap, som legger til rette for en strukturert og regelmessig dialog om felles utfordringer og muligheter knyttet til det grønne skiftet.
- Mener Norge bør gå i tettere dialog med EU-landene som nå samarbeider i Nordsjøen knyttet til havvind og andre muligheter, for å sikre en stadig bedre integrasjon av Norge og norske selskaper i dette arbeidet.
- Vil at Norge skal fortsette å være en pålitelig og sikker leverandør av energi til Europa med lavest mulig utslipp.
- Mener Norge bør tilslutte seg EUs nye ren energi-pakke.
- Mener Norge må engasjere seg aktivt i helsesamarbeid med EU og inngå samarbeidsavtaler inkludert knyttet til det styrkede europeiske helseberedskapssamarbeidet og EUs nye helsekrisemyndighet (Hera).
- Mener at Norge, som en integrert del av EUs indre marked gjennom EØS, må styrke samarbeidet med EU i saker der vårt fravær fra EUs tollunion gjør oss sårbare.
- Mener at EØS-midlene bør brukes strategisk i samarbeidet med europeiske land. I tillegg til at det brukes midler på grunnleggende rettigheter, som ytrings- og organisasjonsfrihet, anstendig arbeidsliv og menneskerettigheter, mener Arbeiderpartiet at EØS-midlene i større grad bør brukes til grønn og bærekraftig vekst på det europeiske kontinentet, inkludert rettferdige og grønne arbeidsplasser
- Mener at vi må evaluere i hvilken grad måten de ulike norske departementene arbeider opp mot EUs institusjoner er effektivt og tilstrekkelig oppdatert, gitt utvikling og tempo på politikktutforming internt i EU - slik det særlig har kommet til syne i gjennomgripende reformer knyttet til EUs grønne giv og 'fit for 55'.